

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sortes, Qvibvs, Ne Temere Cadant, Temperandis; Vel, Si
Temere Dvcvntvr, Castigandis, Divini Ivdicii Æqvitas
Semper Adest**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

§. 2. Industrias quasdam, sortium instar, adhibitas aut adhiberi solitas, non esse damnandas, si quidem, sine malo dolo, aut malo fine, adhibeantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52306)

CAPVT. II.

*Quanam exploratio diuina voluntatis,
per sortes, aut qua sors sit licita?*

§. I.

*Etsi non semper illicita, periculosa tamen
sortitio.*

NUſquam magis inter Scyllam & Charybdim nauigatur, quàm cū de *Sortibus* est disputatio: vtrinque enim sunt scopuli: & qui omnes *Sortes* damnat, malus est iudex, & qui omnes absoluit, impius vsurpator. Recensui varias *Sortes*, & varios, qui illis vsi sunt, non tamen omnes probaui; improbus autem essem, si omnes reiecissem. Vt ergò tutò, etiam hac ratione, Dei iudicia indagari possint, sequentia dabo documenta.

§. II.

*Industrias quasdam, Sortium instar, adhibitas
aut adhiberi solitas, non esse damnandas,
si quidem, sine malo dolo, aut
malo fine, adhibeantur.*

Primum documentum. Quædam *Sortes* vocantur, quæ non sunt *Sortes*, sed meræ industriæ naturales, atque ex se non illicitæ; sed sæpe etiam laudatæ. Talis fuit Sors, ex

Aeneas
Silu. l. 2.
de gestis
Alphōsi.

hinnitu equi captata, de qua supra. Et si enim vera fors fuisset, si in regem electus esset, cuius equus in forū deductus casu hinnisset; non fuit tamen vera fors, si ad illum aspiciamus, cuius consilio ingenioque, equus, præcedente die, in eodem loco ad equam admissus, quodammodo eruditus & assuetus fuit hinnire, cum ad eundem locum redisset. Talis industria fuit Friderici III. apud quem, cū rusticus questus esset, iugalium equorum alterum, in caupona sibi, per abigeum, subductum esse; abactorem sibi Imperator iussit indicari. Rusticus id à se fieri posse negavit, eò quòd hominem non nosset. Subridens Fridericus ait: Clementer tecum est actum, nam cum in hac vrbe tot sint equites, equi tam pauci, mirum est, milites non vtrumque equum simul abstulisse. Equa, ò Cæsar, subdit rusticus, est altera, quæ militibus paruo vsui. Age igitur, inquit Imperator, equam inscende, perque omnes vicos, plateas, compita, & angiportus vrbis obequita. Subtractus equus in aliquo stabulo latitat; is, cum iugalis odorem senserit, illico hinnitum edet sociamque salutabit. Placuit rustico consilium, & profuit. Nam hinnitu proditus est abige-

abigeus, sicut quondā Cacus mugitu. Quis sortem hanc potiùs, quàm artem vocaret? Hæc sagacitas, in diuinis litteris, *diuinitio* appellatur: *Diuinitio in labijs regis, in iudicio non errabit os eius.* Eiuscemodi *diuinitio*, seu industria necessaria est iudici, in perplexis ambiguisque factis eruendis, & in rebus, quarum veritas ignoratur, sollerti discussione conijciendis. Tali sollertia Salomon veram matrem agnouit, eique filium reddidit. Tali Ariopharnes Thracum rex filium regis regno dignum inuenit. Tres fuerunt Cimmericorum regis filij, regnum paternum quisq; affectabat. Ariopharnes iudex eligitur. Hic erutum patris eorum cadauer è sepulchro, arbori alligat, arcui sortem committit. regni successor destinatur, qui cor patris sagitta tetigisset. primogenitus guttur, alter medium pectus corde illæso, transfixit. Supererat minimo spes regni, vicit pietas, & se regno cedere malle, dum in patris cadauer pietate superior esset, professus; iaculari detrectauit. Huic ergo regnum est adiudicatum, quòd se pariter & verè filium, & virtute superiorem demonstrasset. Ariopharnes hinc sorte se vsurum simulauit: arte vsus est. Eiuscemodi com-

Prou. 16.
16.

3. Reg. 3.
Diodor.
Sicul.
lib. 20.

Anton.
Panorm.
l. 2. de ge-
stis Al-
fons. lo-
an. Magn.
l. histor.
Gotth.
c. 29. An-
dr. Bar-
bat. in c.
præfenti
in proba-
tion.

Eccl. 10.
10.

S. Greg.
in cap. 4.
1. Regum

plura, de Alphonso primo Neapol. rege, inter ancillam & dominum facinus negantem; itémque de Thedorico rege Gothorum, inter matrem & filium; déque ipso Carolo Magno, inter patrem & filium non tam fortuito sortiente, quàm prudenti & ingeniosa argutia verum exprimente narrantur. Qualibus industrijs, ex se spectatis, non peccatur, nisi finis prauus, aut dolus malus accedat. Sæpe, qui dedit ingenium, utitur ingeniosis, ut detegat fraudes stupidorum, doceatq; eos sapere. Nam, *post industriam, sequetur sapientia.*

§. III.

Non omnes sortes damnandas, ne multos Sanctos, immo Deum ipsum damnemus.

Secundū documentum. Etiam propriè dictarum vsus *Sortium* vniuersè damnari non debet, non potest. Quia alioqui multi sancti, qui eas vel laudarunt, vel etiam, Deo inspirante, vsurparunt, immo ipse Deus Sortibus uti iubens, damnaretur. Et quidem D. Gregorius de hac re agens, præter supra è veteri lege cōmemorata, & quæ infra commemorabuntur, affert in exemplum, Matthiæ electionem, quæ si mala esset, Apostoli eligendo peccauissent; neq; diui-